



Nieuwsbrief Kenniswerkplaats Leefbare Wijken

Deze nieuwsbrief bevat een verslag van onze werkzaamheden tussen april en september 2012.

1. Oprichting KWP

Op donderdag 5 april 2012 ging de Kenniswerkplaats (KWP) Leefbare Wijken van start door middel van de oprichtingsbijeenkomst met korte inleidingen van Lex Burdorf (Academische Werkplaats Cephir), Mark Bal (Databank 'Wat werk in de wijk') en Loet Albrecht (over de KWP Leefbare Wijken). Tijdens deze bijeenkomst is verder intensief gediscussieerd over de nadere invulling van de KWP en over mogelijke onderzoeksvragen voor een jaarlijks onderzoeksprogramma.

2. Regiegroep en Programmagroep

De organisatie van de KWP Leefbare Wijken bestaat uit drie ringen. Ten eerste is dit de regiegroep, bestaande uit vertegenwoordigers van de Gemeente Rotterdam en de Erasmus Universiteit (FSW). Dit zijn: *Hermann Jäger (Gemeente Rotterdam, Stadsbeheer)*, *Godfried Engbersen (EUR/Sociologie)*, *Loet Albrecht (Gemeente Rotterdam, Stadsbeheer)*, *Marco Bik (Gemeente Rotterdam, Bestuursdienst)*, *Erik Snel (EUR/ Sociologie)* en *Marieke Klein (Gemeente Rotterdam, Stadsbeheer)*.

Daarnaast is er een programmagroep samengesteld, bestaande uit vertegenwoordigers van de gemeente Rotterdam en vertegenwoordigers van de EUR dan wel van andere kennisinstituten (hogescholen). Dit zijn: *Robert de Vette (Gemeente R'dam, Bestuursdienst, Directie veiligheid)*, *Pieter Bol (Gemeente R'dam, Cluster Stadsontwikkeling, Directie Stedelijke Inrichting?)*, *Aat Brand (Gemeente R'dam, Cluster Maatschappelijke ontwikkeling, SoZaWe, SWA)*, *Mirjam de Graaf (Gemeente R'dam, Cluster Maatschappelijke Ontwikkeling, Activering en Welzijn)*, *Nanda de Graaf (Gemeente R'dam, Cluster Maatschappelijke Ontwikkeling, JOS)*, *Marn van Rhee (Gemeente R'dam, COS)*, *Jim Schalekamp (GGD Rotterdam-Rijnmond)*, *Ruud Breteler (Gemeente R'dam, Dienst Kunst & Cultuur)*, *Derk Tetteroo (Gemeente R'dam, Veldacademie/Bureau Frontlijn)*, *Maya von Harras (Gemeente R'dam, Stadsbeheer)*, *Mark Bal (Woningcorporatie Woonbron)*, *Robert Dur (EUR/ESE)*, *Rene van Swaaningen (EUR/Criminologie)*, *Patrick Delaere (EUR/Filosofie)*, *Derk Loorbach (EUR/Drift)*, *Lasse Gerrits (EUR/Bestuurskunde)*, *Reinout Kleinhans (TU Delft/OTB)*, *Arend Ode (InHolland Rotterdam)* en *Vincent Smit (Hogeschool Den Haag)*.

De derde ring bestaat uit een *wijdere kring van geïnteresseerden* die wordt uitgenodigd voor specifieke activiteiten en virtuele netwerken van de kenniskring.

Van 1 september tot 15 februari was Lisa Hogervorst voor 1 dag per week aangesteld als student-assistent van de KWP. Voordien liep Lisa stage voor de KWP.

3. Onderzoeksprogramma KWP

N.a.v. de discussie in de Programmagroep (5 april) is een onderzoeksprogramma van de KWP voor 2012 opgesteld. Dit programma is in het tweede kwartaal geaccordeerd.

4. Literatuurstudie terugtrekkende overheid en burgerkracht

Inhoudelijk is in de KWP veel gediscussieerd over de vraag naar de gevolgen van een zich terugtrekkende overheid voor de leefbaarheid van wijken. Wat betekent het voor burgers en de wijken waarin zij leven wanneer de lokale overheid (gemeente en deelgemeenten) allerlei taken die relevant zijn voor leefbaarheid van wijken niet meer doet? Kunnen burgers dergelijke zaken in de buurt zelf regelen? Wat verwachten we precies van de eigen activiteiten van burgers en beschikken ze over de daarvoor benodigde competenties? En – *last but not least* – wat betekent deze nieuwe situatie voor het optreden van de (resterende) professionals in de wijk? Naar aanleiding van deze discussie heeft Joke van der Zwaard opdracht gekregen een literatuurstudie te verrichten om wat bekend is over dergelijke complexe vragen in kaart te brengen. Deze literatuurstudie zou tevens inzicht moeten geven in relevante nieuwe onderzoeksvragen op dit gebied. Deze literatuurstudie zal eind december 2012 gereed zijn en in 2013 aan de KWP gepresenteerd worden.

5. Onderzoek burgerparticipatie

Aansluitend op deze literatuurstudie zal Arend Ode samen met studenten van InHolland empirisch onderzoek doen in twee Rotterdamse wijken (Schiemond en Loyd Kwartier) om na te gaan welke omgevingsfactoren (veiligheid, kwaliteit openbare ruimte, enz.) en individuele kenmerken (woonduur, opleiding, taal, enz.) van betekenis zijn voor verschillende patronen van burgerparticipatie. Aandachtspunt in dit onderzoek zijn ook (eventuele) verschillen in actief burgerschap tussen autochtone en niet-westerse allochtone burgers. Het veldwerk van dit onderzoek zal in 2012 worden verricht, een publicatie volgt in het voorjaar 2013.

6. Onderzoek verkoop corporatiewoningen

Een ander thema waar binnen de KWP over gesproken is, betreft de gevolgen van de verkoop van corporatiewoningen aan particulieren. Ook in Rotterdam hebben corporaties de afgelopen jaren veel woningen verkocht en gezien de financiële problemen van bijvoorbeeld Vestia zal dat de komende tijd nog meer gebeuren. Wat betekent dit voor de leefbaarheid van wijken? De gedachte is dat eigenwoningbezit de leefbaarheid van wijken bevordert, omdat eigenaar-bewoners zich meer met de wijk verbonden voelen en zich er meer voor zullen inzetten, maar is dat ook zo? Rond dit thema zijn twee onderling samenhangende onderzoeksactiviteiten ontwikkeld: a) Reinout Kleinhans (OTB) gaat een korte literatuurstudie doen waarin met name de ervaringen met de privatisering van 'social housing' in Engeland centraal staan, en b) het COS gaat een kwantitatieve analyse doen om te kijken of binnen Rotterdam plekken bepaald kunnen worden waar relatief veel sociale-huurwoningen zijn verkocht en wat de ontwikkelingen in deze gebieden zijn voor de leefbaarheid.

7. Advies 'Komen en Gaan'

De KWP is door Pieter Bol (Cluster Stadsontwikkeling) gevraagd om haar licht te doen schijnen over een door het COS uitgevoerde studie 'Komen en gaan' en de bijbehorende beleidsbrief van wethouder Karakus. Om dit advies te schrijven hebben zijn een drietal deskundigen geïnterviewd en is er een discussie binnen de KWP georganiseerd. Deze laatste bijeenkomst vond plaats op 5 juni 2012. De

bijeenkomst werd bezocht door ongeveer twaalf personen, waaronder de onderzoekers van het COS. Op basis van deze bijeenkomst en de interviews met de deskundigen hebben Erik Snel en Lasse Gerrits (beiden EUR/FSW) een advies opgesteld en naar de gemeente verstuurd. Dit advies is aangeboden aan wethouder Karakus en op woensdag 19 september besproken door de raadscommissie Fysieke Infrastructuur en Buitenruimte van de Rotterdamse gemeenteraad die verantwoordelijk is voor het Rotterdamse woningbeleid.

8. Onderzoeksvoorstel Urban Europe

Met steun van de Kenniswerkplaats Leefbare Wijken hebben wetenschappers van de EUR (Godfried Engbersen, Peter Scholten en Erik Snel) een onderzoeksvoorstel ontwikkeld over de uitdagingen voor lokaal beleid van de komst van arbeidsmigranten uit Midden- en Oost-Europa. Voortbouwend op eerder verkennend onderzoek over deze relatief nieuwe migrantencategorie in Nederland (Engbersen et al. 2011) gaat voorgesteld onderzoek in op de lokale problemen door de komst van arbeidsmigranten en de wijzen waarop lokale overheden daarmee omgaan. Het betreft een internationaal vergelijkend onderzoek dat behalve op Rotterdam ook ingaat op Wenen (Oostenrijk), Malmö (Zweden) en Istanbul (Turkije). Alle vier steden hebben te maken met een aanzienlijke instroom van Midden- en Oosteuropese arbeidsmigranten. Het voorstel is ingediend in het kader van een Europese subsidieronde (Urban Europe). Dit onderzoeksvoorstel is inmiddels toegewezen!

9. Lezingenreeks

In het najaar van 2012 organiseert KWP een collegereeks over leefbaarheid en stedelijk beleid. De colleges vinden plaats op vrijdagmiddagen van 15.00 tot 16.30 uur. Ze zijn bedoeld voor medewerkers van de Gemeente Rotterdam en voor medewerkers en studenten van de EUR en van andere kennisinstellingen. Van elke lezing worden professionele video-opnames gemaakt, die geplaatst worden op de website van de Kenniswerkplaats (zie hieronder) en op de website van de EUR. Na de lezing (rond 45 minuten) is er altijd uitvoerig tijd en ruimte voor vragen en meninguitwisseling. De bijeenkomsten worden afgesloten met een drankje en gelegenheid tot informele ontmoeting.

Het programma van de lezingenreeks ziet er als volgt uit:

5 oktober	Godfried Engbersen (EUR): De Ongekende Stad (DOS)
19 oktober	Lasse Gerrits (EUR): Hoe moeilijk kan het zijn? Over complexiteit van stedelijk bestuur
2 november	Derk Loorbach (EUR/Drift): Veerkrachtige wijken: transitie en transitie management in actie
16 november	Reinout Kleinhans (OTB): "Een betere buurt begint niet bij jezelf". De Gordiaanse knoop van verloedering, collectieve zelfredzaamheid en bezuinigingsdwang ontward
30 november	Justus Uitermark (EUR), De zelforganiserende stad

10. Communicatie

Om de communicatie met de KWP te vergemakkelijken, maken we gebruik van diverse digitale middelen:

- een eigen mailadres (leefbaarheid@fsw.eur.nl)
- een website met informatie over de KWP en verwante onderwerpen: zie <http://www.kenniswerkplaats-leefbaar.nl/>. Hier is onder meer informatie te vinden over diverse activiteiten van de KWP (waaronder de lezingenreeks) en van afzonderlijke leden van de KWP
- een discussiegroep op LinkedIn gevormd, bedoeld voor debat over leefbare wijken en het terzake gevoerde beleid; zie: [linkedin KWP Leefbare Wijken](#)